

Tělesná integrita: mezi autonomií jednotlivce a veřejným zájmem

JUDr. Vladana Vališová, LL.M.

Integrita

- Celistvost
- Jednota tělesná, duševní a morální

- Čl. 7 odst. 1 Listiny:
 - *Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena*
 - Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11. 11. 2014, sp. zn. I. ÚS 2930/13

- Čl. 8 odst. 1 EÚLP
 - Právo na respektování rodinného a soukromého života
 - Rozsudek ESLP ve věci XaY proti Nizozemí, č. 8978/80 ze dne 26. 3. 1985
 - Nález Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2379/08

Integrita

- Součástí tělesné integrity je **i zdraví**
 - Nález Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2379/08
- Z ústavního principu nedotknutelnosti integrity osobnosti vyplývá **zásada svobodného rozhodování v otázkách péče o vlastní zdraví**
 - Nález Ústavního soudu ze dne 18. 5. 2001, sp. zn. IV. ÚS 639/2000

3 principy ochrany integrity

1. Svobodný a informovaný souhlas
2. Člověk není zboží
3. Důstojnost i po smrti

Zásah do integrity

- Cokoli
 - Co nezanedbatelně působí na tělo či psychiku člověka
 - I pouhé způsobení bolesti
 - Nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2379/08

Co je součástí integrity?

- Věc, která není přirozenou součástí těla?
 - Implantát ?
 - Protéza ?
 - Kompenzační pomůcka ?

- Rozsudek ESLP ve věci Price proti Spojenému království, č. 33394/96 ze dne 10. 7. 2001

Mezinárodní ochrana integrity

- Úmluva o lidských právech a biomedicíně
- Čl. 2 Úmluvy:
 - *Zájmy a blaho lidské bytosti jsou nadřazeny zájmům společnosti nebo vědy*

Dilema

Veřejný zájem na ekonomickém rozvoji

X

Právo na zdraví

Zdroj: ChatGPT (Open AI, v 5.4)

Omezení podle Úmluvy o biomedicíně

- Základní pravidlo:
 - Právo na integritu je v zásadě neomezitelné, omezení jsou výjimkou
- Čl. 26 odst. 1 Úmluvy
 - *Žádná omezení nelze uplatnit na výkon práv a ochranných ustanovení obsažených v této Úmluvě kromě těch, která stanoví zákon a která jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu bezpečnosti veřejnosti, předcházení trestné činnosti, ochrany veřejného zdraví nebo ochrany práv a svobod jiných.*

Omezení podle Úmluvy o biomedicíně

- Čl. 26 odst. 1 Úmluvy
- Podmínka legality
 - Omezení musí být stanoveno zákonem
- Podmínka nezbytnosti
- Podmínka legitimního cíle (Povolené důvody)
 - Bezpečnost veřejnosti
 - Předcházení trestné činnosti
 - Ochrana veřejného zdraví
 - Ochrana práv a svobod druhých

Výjimky z možnosti omezení podle Úmluvy o biomedicíně

- Čl. 26 odst. 2 Úmluvy
 - Čl. 11 – zákaz diskriminace
 - Čl. 13 – zákaz zásahu do lidského genomu
 - Čl. 14 – zákaz volby pohlaví
 - Čl. 16 – ochrana osob zapojených do vědeckého výzkumu
 - Čl. 17 – ochrana osob neschopných dát souhlas k výzkumu
 - Čl. 19 – obecné pravidlo týkající se odběru orgánů či tkání od žijící osoby (výhradně v zájmu léčebného přínosu pro příjemce, pokud není k dispozici orgán o zemřelého či jiná alternativní léčba)
 - Čl. 20 - ochrana osob neschopných dát souhlas k odběru orgánu
 - Čl. 21 – zákaz finančního prospěchu

Podmínka nezbytnosti

- Rozsudek ESLP ve věci Dudgeon proti Spojenému království č. 7525/76 z 22. 10.1981
- *Pojem „nezbytný“: Není tak flexibilní jako výrazy „užitečný“, „rozumný“ nebo „vhodný“, ale má charakter **naléhavé společenské potřeby**.*

Lze omezit základní právo vždy?

- *Základní právo či svobodu lze omezit pouze v zájmu jiného základního práva či svobody*
- Nález ÚS ze dne 12.10.1994 sp. zn. Pl. ÚS 4/94

Lze omezit základní právo vždy?

- Test proporcionality:
 - Vhodnost
 - Potřebnost
 - přiměřenost

Dovolený zásah do integrity

- Rozsudek ESLP ve věci Vavříčka a ostatní proti ČR, č. 47621/13 ze dne 8. 4. 2021
 - Očkovací povinnost představuje zásah do tělesné integrity, který je však v zásadě ústavně konformní, protože sleduje legitimní cíl ochrany veřejného zdraví a obстоjí v testu proporcionality
 - Zdůraznil význam solidarity a ochranu zranitelných osob
 - Státy mají široký prostor pro uvážení při tvorbě zdravotních politik

Dovolený zásah do integrity

- Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 19/14 ze dne 27. 1. 2015
 - Povinné očkování není protiústavní
- X
- Čl. 7 odst. 1 Listiny: Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. **Omezena** může být **jen v případech stanovených zákonem**.
- Očkovací povinnost obecně: § 46 odst. 1 zák. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Prováděcí vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem

Nevynucování splnění povinnosti

- Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 449/06 ze dne 3. 2. 2011
 - Čl. 16 Listiny – právo na svobodu vyznání
 - Jeho výkon může být omezen, jen jde-li o opatření nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých
- Ve výjimečných případech nebude proti povinným subjektům povinné očkování vynucováno

Poměrování hodnot

- Deontologie
 - Jednotlivec jako cíl
- Utilitarismus
 - Prospěch většiny

Rizika utilitaristického přístupu

- Riziko
 - Eroze práv
 - Tyranie většiny
- Do tělesné integrity je někdy dovoleno zasáhnout
- Do lidské důstojnosti nikdy

Tělesná integrita: mezi autonomií jednotlivce a veřejným zájmem

Olomouc, 24. 4. 2026

JUDr. Vladana Vališová, LL.M.

valisova@akvalisova.cz